

Číslo konania: S-PUSR-009928/2024

Číslo rozhodnutia: **Z-PUSR-039013/2024**

Miesto, dátum: Bratislava, 16.5.2024

Vybavuje, kontakt: Mgr. Ferusová Natália, natalia.ferusova@pamiatky.gov.sk

Krajský pamiatkový úrad Bratislava (ďalej len „KPÚ Bratislava“ alebo „správny orgán“) je podľa § 9 ods. 5 zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov (ďalej len „pamiatkový zákon“) miestne príslušným správnym orgánom a podľa § 11 ods. 1 pamiatkového zákona vecne príslušným správnym orgánom na úseku ochrany pamiatkového fondu. KPÚ Bratislava podľa § 46 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „správny poriadok“) vydáva toto

rozhodnutie

KPÚ Bratislava podľa § 32 ods. 2 a 4 pamiatkového zákona v nadväznosti na § 33 ods. 2 a 4 pamiatkového zákona **určuje zámer správcu/žiadateľa**: MARIANUM-Pohrebništvo mesta Bratislavy, p.o., Šafárikovo námestie 76/3, 81102 Bratislava-Staré Mesto (ďalej aj „správca/žiadateľ“), **vykonať reštaurátorskú obnovu 13-tich vojnových hrobov s náhrobníkmi** (1. Vojnový hrob bez mena, sektor III/3; 2. Vojnový hrob bez mena, sektor III/4; 3. Vojnový hrob bez mena, sektor III/4; 4. Vojnový hrob bez mena, sektor III/4; 5. Vojnový hrob Ján Ždímal, sektor IV/1; 6. Vojnový hrob bez mena, sektor IV/3; 7. Vojnový hrob bez mena, sektor IV/3; 8. Vojnový hrob Mihály Magyarits, sektor IV/4; 9. Vojnový hrob Jozef Vitt, sektor IV/4; 10. Vojnový hrob generál Jozef Slúnsky, sektor IV/4; 11. Vojnový hrob bez mena, sektor IV/4; 12. Vojnový hrob Strapák, sektor IV/5; 13. Vojnový hrob Jánoš Bučík, sektor IV/5) **v areáli** nehnuteľnej národnej kultúrnej pamiatky (ďalej len „NKP“): **Ondrejský cintorín na ulici 29. augusta v Bratislave – MČ Staré Mesto**, zapísanej v ÚZPF pod evidenčným číslom 279/1-116, situovanej na území Pamiatkovej zóny Bratislava – centrálna mestská oblasť, z hľadiska záujmov chránených pamiatkovým zákonom, **s nasledovným rozsahom predpokladaných prác**:

- a) *Očistenie mechanicky a chemicky;*
- b) *Vyrovnanie jednotlivých hrobov;*
- c) *Zlepenie trhlín a prasklín;*
- d) *Dotmelenie chýbajúcich častí ramien krížov;*
- e) *Celkové dotmelenie hrobov;*
- f) *Celková povrchová úprava;*
- g) *Spevnenie;*
- h) *Farebné zjednotenie;*
- i) *Doplnenie chýbajúcich kovových tabúl podľa dostupných podkladov (ďalej aj „predložený zámer“), za*

prípustný

a určuje nasledovné podmienky:

1. Reštaurátorskú obnovu 13-tich vojnových hrobov s náhrobníkmi v rozsahu predloženého zámeru realizovať odborným spôsobom prostredníctvom zodpovedných reštaurátorov s príslušnou odbornou spôsobilosťou v zmysle § 33 ods. 7 písm. b) a c) pamiatkového zákona v nadväznosti na § 5 a § 5a zákona NR SR č. 200/1994 Z. z. o komore reštaurátorov a o výkone reštaurátorskej činnosti jej členov v znení neskorších predpisov (so špecializáciou na reštaurovanie kamenných diel).

2. Pri obnove týchto 13-tich vojnových hrobov s náhrobníkmi uplatniť výhradne klasické reštaurátorské (kamenno-sochárske) technologické postupy a materiály. Prioritná je záchrana a obnova originálov a originálnych riešení diel. V prípade nenávratného poškodenia je možná obnova formou rekonštrukčnej kópie podľa originálneho prvku (v rovnakom výraze, pri zopakovaní originálneho tvaru, materiálu aj farebnosti/povrchovej úpravy).
3. Začiatok a predpokladaný koniec realizačných prác na obnove oznámi správca/žiadateľ písomne 7 dní vopred KPÚ Bratislava, ktorý v zmysle § 32 ods. 13 pamiatkového zákona vykonáva v priebehu obnovy štátny pamiatkový dohľad.
4. Počas obnovy bude zhotoviteľ v spolupráci so správcom/žiadateľom zvolávať kontrolné dni (obhliadky) za účasti zástupcu KPÚ Bratislava. Účelom týchto kontrolných dní (obhliadok) bude prezentácia realizovaných prác a ďalšieho zamýšľaného postupu obnovy. Počas týchto kontrolných dní (obhliadok) KPÚ Bratislava posúdi zrealizované práce, odsúhlasí ich, prípadne navrhne opatrenia na nápravu, samostatným záznamom.
5. KPÚ Bratislava bude zhotoviteľom alebo správcom/žiadateľom prizvaný na kontrolný deň (obhliadku) zvlášť v priebehu dopĺňania chýbajúcich prvkov a pred aplikáciou záverečných povrchových úprav na predmety obnovy.
6. V prípade, že počas obnovy NKP dôjde k odkrytiu nepredvídaného nález, je dodávateľ prác v zmysle § 32 ods. 14 pamiatkového zákona povinný až do vydania rozhodnutia KPÚ Bratislava zastaviť práce, ktoré ohrozujú nález. KPÚ Bratislava rozhodne o ďalšom postupe obnovy najneskôr do troch pracovných dní od oznámenia nález.
7. Po ukončení obnovy predloží správca/žiadateľ na KPÚ Bratislava v zmysle 32 ods. 15 pamiatkového zákona dokumentáciu skutočne vykonaných prác (vo forme popisu realizovaných prác, použitých materiálov a fotodokumentácie).
8. Okolie hrobov/náhrobníkov je nutné po obnove a vo vhodnom vegetačnom období upraviť ideálne opätovne zatrávením/zelenaním (t.j. výsevom trávových semien, príp. uplatnením nízkych pôdopokryvných trvaliek, vylúčené je sadenie kríkov a stromov), ak dôjde k zničeniu alebo narušeniu zelene v okolí hrobu/náhrobníka.
9. Všetky práce zrealizovať tak, aby nedošlo k ohrozeniu, poškodeniu alebo zničeniu pomníkov, stromov alebo iných súčastí cintorína (NKP).
10. Každú zmenu predloženého zámeru posudzovaného v tomto rozhodnutí je správca/žiadateľ povinný prerokovať s KPÚ Bratislava .

Podľa § 44a pamiatkového zákona toto rozhodnutie po uplynutí troch rokov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti stráca platnosť, ak v tejto lehote nebol vykonaný úkon, na ktorý sa vzťahuje.

Odôvodnenie:

KPÚ Bratislava prijal dňa 18.4.2024 žiadosť správcu/žiadateľa: MARIANUM-Pohrebništvo mesta Bratislavy, p.o., Šafárikovo námestie 76/3, 81102 Bratislava-Staré Mesto (ďalej aj „správca/žiadateľ“), o vydanie rozhodnutia k zámeru reštaurátorskej obnovy 13-tich vojnových hrobov s náhrobníkmi (1. Vojnový hrob bez mena, sektor III/3; 2. Vojnový hrob bez mena, sektor III/4; 3. Vojnový hrob bez mena, sektor III/4; 4. Vojnový hrob bez mena, sektor III/4; 5. Vojnový hrob Ján Ždímal, sektor IV/1; 6. Vojnový hrob bez mena, sektor IV/3; 7. Vojnový hrob bez mena, sektor IV/3; 8. Vojnový hrob Mihály Magyarits, sektor IV/4; 9. Vojnový hrob Jozef Vitt, sektor IV/4; 10. Vojnový hrob generál Jozef Slúnsky, sektor IV/4; 11. Vojnový hrob bez mena, sektor IV/4; 12. Vojnový hrob Strapák, sektor IV/5; 13. Vojnový hrob Jánoš Bučík, sektor IV/5) v areáli NKP: Ondrejský cintorín na ulici 29. augusta v Bratislave – MČ Staré Mesto, zapísanej v ÚZPF pod evidenčným číslom 279/1-116, situovanej na území Pamiatkovej zóny Bratislava – centrálna mestská oblasť, s nasledovným rozsahom predpokladaných prác: a) Očistenie mechanicky a chemicky; b) Vyrovnanie jednotlivých hrobov; c) Zlepenie trhlín a prasklín; d) Dotmelenie chýbajúcich častí ramien krížov; e) Celkové dotmelenie hrobov; f) Celková povrchová úprava;

g) Spevnenie; h) Farebné zjednotenie; i) Doplnenie chýbajúcich kovových tabúľ podľa dostupných podkladov (ďalej aj „predložený zámer“).

Uvedené vojnové hroby s náhrobníkmi nie sú evidované v Ústrednom zozname pamiatkového fondu ako samostatné pamiatkové objekty, tvoria však súčasť areálu uvedeného cintorína, ktorý je NKP a svojim charakteristickým jednoduchým stvárnením, vychádzajúcim zo striktných vojenských princípov, významne reprezentujú dobu svojho vzniku. Pochádzajú zo začiatku 20. storočia, realizované boli z umelého kameňa, pozostávajú z nízkeho zužujúceho sa podstavca, na ktorý dosadá jednoduchý nízky kríž latinského tvaru, pri niektorých hroboch sa zachovala aj nízka umelo-kamenná (betónová ?) ohrádka vymedzujúca plochu hrobu. Súčasný stav týchto hrobov s náhrobníkmi je narušený, badateľné je pokrytie hmôt machom, lišajníkmi a depozitmi uhlíka, niektoré náhrobníky sú naklonené, niektorým chýbajú nápisové tabuľky a časti umelo-kamenných/betónových hmôt.

KPÚ Bratislava posúdil predložený zámer z hľadiska ochrany pamiatkového fondu v zmysle § 32 ods. 2 a 4 pamiatkového zákona v nadväznosti na § 33 ods. 2 a 4 pamiatkového zákona, pričom zbral do úvahy rozsah a charakter navrhovaných prác, súčasný technický stav a stav prezentovania daných hrobov s náhrobníkmi v kontexte celého cintorína, základnú ochranu NKP a bezprostredného okolia NKP v zmysle § 27 ods. 1 a 2 pamiatkového zákona, pamiatkové hodnoty NKP, ktoré je potrebné zachovať a chrániť v súlade so všeobecným záujmom a princípmi pamiatkovej ochrany, príslušné ustanovenia pamiatkového zákona, ako aj príslušné ustanovenia Vyhlášky Okresného úradu Bratislava č. 1/92 zo dňa 18.8.1992, ktorou bola predmetná pamiatková zóna vyhlásená, ďalej tiež odborné metodické pokyny Pamiatkového úradu SR.

Podmienky, uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia vyplývajú zo základnej ochrany NKP, z ochrany jej originálnych prvkov a pamiatkových hodnôt, sú stanovené so zreteľom na podporu a dôstojnú prezentáciu danej pamiatky a jej prostredia, a vyplývajú aj z príslušných ustanovení pamiatkového zákona. Podmienky tohto rozhodnutia, týkajúce sa nutnosti realizácie obnovy odborným dodávateľom – reštaurátorom vyplývajú z požiadavky na zabezpečenie ochrany, náležitého spôsobu obnovy a kvalitnej prezentácie pamiatky, a zároveň vylúčenia prípadného poškodenia diel, tvoriacich súčasť NKP neodbornými zásahmi. Cieľom pamiatkovej obnovy je fyzická záchrana originálu a maximálne možné zachovanie autentickej hmotnej a pamiatkovej podstaty predmetu obnovy a tiež kvalitné prezentovanie diela.

Na základe uvedeného KPÚ Bratislava určil vo výrokovej časti tohto rozhodnutia podmienky, pri dodržaní ktorých je predložený zámer reštaurátorskej obnovy možné pripraviť a vykonať.

KPÚ Bratislava konal podľa § 32 ods. 2 a 4 pamiatkového zákona v nadväznosti na § 33 ods. 2 a 4 pamiatkového zákona, posúdil predložený zámer z hľadiska individuálnych pamiatkových hodnôt NKP, záujmov chránených pamiatkovým zákonom, pričom nezistil dôvody, ktoré by pri dodržaní určených podmienok neumožňovali vykonať obnovu, a preto rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu sa možno podľa § 53 a 54 správneho poriadku odvolať. Odvolanie možno podať v lehote 15 dní odo dňa doručenia tohto rozhodnutia na Krajský pamiatkový úrad Bratislava, Leškova 17, 811 04 Bratislava. Toto rozhodnutie je preskúmateľné súdom po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov.

(elektronicky podpísané)

Ing. arch. Ján Mackovič
riaditeľ

Krajský pamiatkový úrad Bratislava

Doručuje sa

MARIANUM - Pohrebníctvo mesta Bratislavy, Šafárikovo námestie 76/3, 81102 Bratislava-Staré Mesto

Na vedomie:

Rímskokatolícka cirkev, Farnosť Bratislava – Blumentál, Vazovova 8, 811 07 Bratislava 1, IČO: 31751750

Na založenie do spisu

Krajský pamiatkový úrad Bratislava